

ФРАНКОЗНАВЧІ ЗАХОДИ В ІНСТИТУТІ ІВАНА ФРАНКА

Упродовж 2012 року новостворений Інститут Івана Франка НАН України активно налагоджував співпрацю з науковими центрами та установами України, організовував спільні заходи та наукові наради з питань оптимізації та координації франкознавчих досліджень. Серед головних здобутків у цій царині – започаткування спільного франкознавчого семінару “Перехресні стежки”, засідання якого раніше щомісячно проводилися в Інституті франкознавства Львівського національного університету імені Івана Франка, а від вересня у форматі спільного проекту почергово відбуваються в Інституті франкознавства ЛНУ та в Інституті Івана Франка. Уже відбулося три франкознавчі семінари: 25 вересня 2012 р. з доповіддю “Блискавка, що нагло освітлює найглибші тайники людської душі...”: баладознавчі розмисли Івана Франка” виступив директор Інституту франкознавства ЛНУ С. Пилипчук, 27 листопада завідувач відділу франкознавства Інституту Івана Франка М. Легкий виглосив доповідь “Іван Франко та Борис Грінченко: паралелі досвіду”, а 25 грудня в Інституті Івана Франка заступник декана філологічного факультету ЛНУ В. Будний виступив із доповіддю “Метакритичні аспекти літературознавчого мислення Івана Франка”.

31 жовтня 2012 р. в Інституті Івана Франка НАН України за участі академіка-секретаря ВЛММ НАН України акад. М. Жулинського та вченого секретаря ВЛММ В. Бурбели відбулася широка нарада, присвячена обговоренню проблем розвитку й координації франкознавчих досліджень в Україні на базі Інституту Івана Франка. Директор Інституту Івана Франка Євген Нахлік виступив із доповіддю “Координація франкознавчих досліджень в Україні на базі Інституту Івана Франка НАН України”, заступник директора з наукової роботи А. Швець окреслила стратегічні напрямки діяльності Інституту. До дискусії про актуальні питання та стан розвитку сучасного франкознавства долучилися співробітники Інституту Івана Франка та запрошені на цей захід науковці й викладачі з інших установ. Учасники обговорення висловили цікаві міркування і пропозиції щодо дальшого розвитку франкознавства, передусім у спеціально призначеному для цього Інституті Івана Франка, підтримали зусилля керівництва новоствореного інституту, спрямовані на об’єднання вчених-гуманітаріїв з усієї України навколо фундаментальних проєктів “Франківська енциклопедія”, бібліографія франкознавства та інших важливих франкознавчих праць (підготовка й видання наступних додаткових 55–58 томів до Зібрання творів у 50-ти томах, створення колективних монографій та наукових збірників).

Серед стратегічних завдань Інституту Івана Франка – залучення до виконання нових фундаментальних проєктів із франкознавства здібної наукової молоді. Наслідком їхніх наукових пошуків стала всеукраїнська конференція молодих учених “Творчість Івана Франка в загальноєвропейському контексті” 15 листопада 2012 р.

На відкритті конференції виступили директор Інституту Івана Франка Є. Нахлік, завідувач відділу франкознавства М. Легкий, директор Інституту франкознавства ЛНУ імені Івана Франка С. Пилипчук. Секційна частина конференції молодих науковців була поділена за трьома напрямками – поетикально-інтерпретаційним, контактано-типологічним і теоретико-літературним, а також загальнофілологічним, що базувався на принципах Франкової методології.

Перша секція під назвою “Феномен Івана Франка в рецепції наукової молоді” була присвячена інтерпретаційному франкознавству й охопила доповідачів зі Львова, Івано-Франківська й Донецька (керівник секції – М. Легкий). Групу поезієзнавців цікавили насамперед такі збірки Франка, як “Баляди і розкази” (М. Дерев’яна з Інституту Івана Франка – “Два переклади з німецької у першій поетичній збірці Івана Франка”), “Зів’яле листя” (М. Нестелєєв з Донецька задекларував тему “Іван Франко і декаданс”), “Давнє й нове” (Р. Губа, Донецьк – “Трансформації біблійних заповідей у збірці “Давнє й нове” Івана Франка”). До осмислення біблійних джерел у творчості Франка звернулася також вчений секретар Інституту Івана Франка М. Барабаш (“Символіки Книги пророка Єремії в поетичній інтерпретації Івана Франка”). Аспірантка Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника І. Голодюк виступила із доповіддю “Особливості нарративної семантики фікційного світу (на матеріалі оповідання “На дні” І. Франка)”, випускник Донецького університету Л. Фіненко спробував розкрити специфіку образу інтелігента в романі Івана Франка “Для домашнього огнища”, аспірантка Інституту Івана Франка Г. Гураль зосередила увагу на “структурно-семантичних особливостях персонажного маскуванню”, аргументуючи належність аналізованого твору до жанру повісті. Аспірантки Інституту Івана Франка НАН України зацікавили слухачів своїми доповіддями “Локус кав’ярні у прозі Івана Франка” (М. Калиняк) та “Колективний портрет як засіб художньої типізації у прозі Івана Франка” (Т. Муранець).

Друга секція “Іван Франко: нові аспекти досліджень” (керівник – Н. Тихолоз) репрезентувала франкознавство в межах контактано-генетичних, компаративістських, теоретико-літературних,

публіцистичних та фольклористичних студій. В аспекті біографічної та творчої контактології Франка прозвучали доповіді наукових співробітників Інституту Івана Франка *Н. Тихолоз* ("Взаємини Івана Франка та Михайла Грушевського в рецепції Анни-Франко-Ключко: pro et contra") та *О. Мельник* ("Старий Франко, а ще більше Грицько Щипавка дослівно ненавиділи його"? – про колізії спілкування та взаємної рецепції Івана Франка і Сидора Твердохліба), докторанта Житомирського державного університету імені Івана Франка *Г. Левченко* ("Магічно-міфологічний субкод ліричних метатекстів Івана Франка і Лесі Українки"). Остання доповідь спровокувала дискусію навколо спроб застосовувати філософські методи аналізу до художніх, передусім поетичних текстів, а також щодо співвідношення у Франковому світогляді інтелектуально-раціонального та ірраціонально-міфологічного первнів. Дискусія активно продовжилася й довкола доповіді *Б. Тихолоза* "Школа політичного думання" (із публіцистичної робітні Івана Франка)", в якій взяли участь *М. Гірняк*, *Г. Левченко*, *І Котик*, *С. Бук*, порушивши питання публіцистичності романів Франка та сучасних творів, у котрих наявні публіцистичні роздуми. У своїй доповіді *М. Гірняк* (ЛНУ імені Івана Франка) окреслила теоретичний аспект "Проблеми автора в літературознавчих працях Івана Франка". Теоретичний характер мала також доповідь *М. Лалій* (Інститут Івана Франка) "Франківське судження про пейзаж у літературно-критичних студіях". Із доповідями виступили також аспірантка ЛНУ імені Івана Франка *Н. Кузьма* ("Мала проза раннього українського модерну крізь призму Франкового бачення"), науковий співробітник Інституту Івана Франка *О. Салій* ("Дорога до смерті: танатологічний аспект осягнення гуцульського тексту"), науковий співробітник Інституту франкознавства ЛНУ імені Івана Франка *Б. Криль* ("Болгарський фольклор у перекладацькій спадщині Івана Франка").

Третя секція під назвою "Із секретів філологічної творчості: літературознавство та фольклористика" (керівник – А. Швець) охопила франкознавчий дискурс у широкому загальнофілологічному річизі. Ця секція мала свої особливості: у ній були зібрані доповіді не про Франка, а довкола нього. У доповіді "Образ жінки у малій прозі Пантелеймона Куліша" аспірантка із Шанхая *Сюй Ліша*, яка пише кандидатську дисертацію з української літератури у Львівському університеті, звернула увагу на автобіографічний елемент у творчості П. Куліша, зокрема у формуванні жіночих образів, розглянула характер жіночих персонажів, мотивацію їхньої поведінки, Мікроаналіз невеличкого етюдю Н. Кобринської довкола проблем сакрального і профанного здійснила *А. Швець* у доповіді "Міфологема слова-сакруму в етюдю Н. Кобринської "Простибіг", а питаннями психоаналізу та екзистенційними проблемами "втрати особистості", "відчуження", "духовного зв'язку з іншими" зацікавив виступ аспірантки Інституту Івана Франка *О. Юречко* "Ідентифікація Я як спосіб віднайти СЕБЕ у творах Валер'яна Підмогильного".

Доповіді аспірантів *О. Івашків-Ващук* "Перша іділія Теокрита: особливості поетики" та *М. Трофимука* "3 поетичної майстерні Іриня Фальковського (на основі текстологічного аналізу чернетки двох акровіршів)" ґрунтувалися на детальному текстологічному аналізі творів із давніх літератур (античної чи української). Інші виступи були присвячені фольклору: аспірантка ЛНУ імені Івана Франка *М. Циганик* ознайомила з особливостями пошуково-фольклорного методу мандрівок "в народ" і висвітлила "історію укладання" збірки Якова Головацького "Народні пісні Галицької і Угорської Руси". У доповіді *В. Кметь* (ЛНУ імені Івана Франка) "Образ відьми у народнодемонологічній уяві Східного Поділля: спроба реконструкції на матеріалі польових досліджень", було обґрунтовано використання "польових досліджень" для вивчення народнодемонологічних уявлень, що побутували у ХІХ ст. Аспірантка Інституту Івана Франка *У. Мельник* у доповіді "Постать Михайла Возняка крізь призму історіографії" оглянула історіографічні джерела про життя, наукову та громадську діяльність М. Возняка.

Наприкінці осені Інститут Івана Франка як співорганізатор долучився до літературно-музичного проекту "Франко Фест" – цей захід передбачає поєднання науково-популярного слова, музики, поезії, театральних імпровізацій і відбувається у форматі літературно-мистецьких зустрічей. Перша така акція відбулася 28–29 листопада 2012 р. у Львові. Варто нагадати, що "Франко Фест" уперше відбувся 27–29 липня 2012 р. в Нагуєвичах як грандіозна широкоформатна мистецька акція. 28 листопада спеціально для цього проекту науковий співробітник Інституту Івана Франка *В. Неборак* виголосив мікролекцію, присвячену постаті та творчій лабораторії І. Франка, а рок-гурт "Кораллі" з Івано-Франківська підготував кілька пісень на слова письменника з його збірки "Зів'яле листя". Пісенні виступи виконавці чергували з декламуванням віршів. 29 листопада відбувся джазовий вечір із музикантами "Jazz Club.Lviv", у рамках якого про Франка розповідав доцент факультету журналістики ЛНУ імені Івана Франка *Б. Тихолоз*, а театр "Альтер" з Дрогобича представив сценічну імпровізацію "Improv" на тему Франка.

На наступному заході "Франко Фесту", який відбувся 20 грудня 2012 р. науковий співробітник Інституту Івана Франка *Ю. Прохасько* порушив проблему рецепції біблійного образу Мойсея у творах Франка та Фройда, *Б. Тихолоз* розповів про поему Франка "Сотворення світу", а доцент філософського факультету ЛНУ імені Івана Франка *А. Дахній* підсумував франкознавчі роздуми ґрунтовним філософським коментарем. Музичну частину проекту представляв гурт Rock-N із Закарпаття. Надалі літературно-мистецькі акції в рамках проекту "Франко Фест" відбуватимуться у Львові щомісяця.

Мар'яна Барабаш
м. Львів

Отримано 8 січня 2013 р.